

DVD-V-025-P

PRVI PRILOG: Britanski dokumentarac «Dva sata od Londona»

Autor Jill Craigie

SLIKA + TON:

Emisija govori o novijoj povijesti Jugoslavije. Novac kojim je većim dijelom zaradila Hrvatska i Slovenija, slijevao se u Beograd. Vlada Titov despotizam. Nakon smrti Tita, Slovenija i Hrvatska se okrenule zapadu. Slovenci i Hrvati osnivaju svoje države. Slobodan Milošević širi nacionalnu mržnju i veliku Srbiju. Propaganda Beograda proglašava sve Hrvate ustašama. Milošević fascinira engleske političare. 27.VI.1991. čim su Slovenci i Hrvati ustanovili samostalnost, Milošević kreće prvo avionima, a zatim tenkovima u rat. EU odlučuje poslati lorda Carringtona kako bi intervenirao između «strana sukoba». Milošević je redovito potpisivao i kršio sporazume o prekidu vatre. O Vukovaru koji je etnički očišćen. 90 dana i 90 noći opsjedali su Srbi Vukovar. Srbi su likovali kao da su potukli vojsku jednako naoružanu vojsku, kao što je bila njihova. Srbi lažu o ubijanju, kažu da su Hrvati ubili ljude, a na svakom se koraku vide dokazi o ubijenim Hrvatima. Slike Vukovara i srpskih tenkova i zarobljavanjima tisuće civila koje gone tenkovi. Margaret Tacher o tome da Hrvatsku i Sloveniju treba priznati kao države, da im se legalno dostavi oružje – da se brane. Nijemci se složili. Odmah su otvorili veleposlanstva u obje zemlje. Britanci se nadaju da će se Jugoslavija opet ujediniti pod srpskom dominacijom. Francuzi traže učinkovitiju intervenciju. Kao odgovor je Vijeće sigurnosti nametnulo embargo na uvoz oružja u sve republike bivše Jugoslavije. Hrvati su bili gotovo bez obrane, dok su se srpski generali hvalili da imaju dovoljno zaliha za šest godina rata!! Srbi su s tom tehnologijom osvojili trećinu Hrvatske. Razorili su sva sela u zaleđu Dubrovnika. Dubrovnik je proglašen spomenikom

kulture važnim za cijeli svijet. Više od 100 zemalja (i Britanija) potpisalo deklaraciju UNESCO-a za zaštitu grada. 28. X 1991. bombardiran Dubrovnik. To je bio znak Evropi da je to veoma opasno. UN poslali promatrače da zastraši agresore, no oni su zastrašili promatrače. Britanija a i drugi i dalje ponavlja kako ne će poslati ni jednog vojnika. To je bilo zeleno svjetlo Srbima. Zatraženo od Foreign Office da pošalju brod sa hranom. Dužnosnik u ministarstvu Douglas Hogg odgovorio je kako bi to bio čin rata. No, Talijani su već poslali brod sa hranom. Sir Patrick Cormack: «Evropa je trebala odmah reagirati. U prosincu 1991. o ratu u Jugoslaviji prvi se put raspravljalo u Parlamentu. Zatražio sam od Foreign Offica da postupi odlučno, da se pošalju zračne i mornaričke patrole, ali od toga ništa nije bilo.» Dalje općenito o situaciji. Hrvatska, da ironija bude veća, najviše platila oružje kojim je sada tučena. Slovenija i Hrvatska nezadovoljne što plaćaju tlačenje Kosova. Prije rata 25 % bruto nacionalnog proizvoda Jugoslavije trošilo se na držanje Kosova u pokornosti. Lord Carrington ravnodušan prema kršenjima prekida vatre, pa su UN poslali Cyrua Vancea da pokuša nešto učiniti. Doveo je UN na nove granice, to je spriječilo Hrvate da vrate vlastiti teritorij. Milošević zadovoljan: osvojio trećinu Hrvatske, uništio njeno gospodarstvo, ubio više od 9000 ljudi, protjerao gotovo 250.000 ljudi iz domova, razorio više od 400 katoličkih crkava i pokazao što za njega znači etničko čišćenje. A to je fašizam. Siječanj 1992. konačno priznata neovisnost Slovenije i Hrvatske i sa strane Britanaca. Hrvati sretni što su konačno postali članovi UN. Sarajevo Olimpijski grad, jedan od prvih kozmopolitskih gradova svijet. O tome kako se živi zajedno, radi i ima zajedničke djece. Odražava se etnička i vjerska snošljivost stanovnika. Svi vjerski objekti već stoljećima stoje jedna uz druge. Vidjevši što se desilo Hrvatskoj, Bošnjaci i sami žele postati neovisni. 65 % stanovništva, uključujući i mnoge Srbe odlučili su se za neovisnost. Zemlja je odmah priznata kao suverena država. Savezna vojska ne gubi vrijeme napada Sarajevo. Probili su se u sve dijelove zemlje, iz Beograda opet propaganda. Svi Muslimani proglašeni

ekstremistima koji žele zatrovati Evropu islamskim fundamentalizmom. Posjet Douglasa Hurda Bosni nije uzdrmao njegovo mišljenje da se sa Miloševićem može raditi. Predsjednik Clinton imao je realniji stav prema situaciji. On kaže da nametanje embarga Srbima je dalo golemu vojnu prednost, koju su oni nemilosrdno iskoristili. Nitko se nije toliko protivio ukidanju embarga kao Britanija. To je bilo vrlo nerealno, jedna strana je imala gomilu oružja, svi su govorili kako je četvrta vojna sila u Evropi. Zabranivši da se drugi poskrbe oružjem zapravo je odobrena srpska agresija. Srpsko granatiranje Sarajeva noću Douglas Hurd engleski ministar vanjskih poslova. Njegov stav i još nekih političara vrlo je čudan. Nametnuli su Srbima sankcije odjednom priznali da su Srbi agresori ali su i dalje odbijali priznati da su Hrvati i Bošnjaci žrtve. Rat je od početka bio srpska agresija. Golemu većinu zločina počinili su Srbi. Neki Srbi u Bosni bili su za Veliku Srbiju. Stanovnicima Sarajeva bilo je teže se boriti protiv snajperista u gradu nego protiv napada iz zraka. Radovana Karadžića srpski su secesionisti našli za vođu. Premda je u logistici ovisio o Beogradu, on se smatrao ravnim Miloševiću. Ništa manje od njega želio je veliku Srbiju. Nasilje se nastavljalo. Amerikanci su zaprijetili zračnim udarima, pa je bombardiranje prestalo ali se nastavilo kada su Amerikanci ostali samo na riječima. To nije niti je kada bio građanski rat. Bio je to ničim izazvan napad na nenaoružane civile, teško naoružane vojske. Bio je to genocid, kao što je uvijek tvrdio Izetbegović. Slike mrtve djece, mrtvi ljudi u kućama, ruševine i zatvorenici. Kako je moguće da se ovakvi prizori ponovno vide u ovom stoljeću? Salman Rushdie kaže da je to jedan od najsrमतnijih događaja u suvremenoj povijesti Evrope. Smatra da je Evropa izdala evropsku ideju. Bošnjačka je vlada htjela obraniti evropske vrijednosti, pluralizam, snošljivost, višenacionalnost. Tu je vladu napala nacionalistička, rasistička, ubilačka, agresivna sila. A Evropa je omogućila toj sili da u velikoj mjeri provede svoju volju. UN šalju pomoć odsječenim selima, no ne smiju upotrijebiti silu, te su izvrgnuti nasilju paravojnih jedinica. Da mogu proći kroz srpske kontrolne točke

morali su davati gorivo i novac. Tako su prisiljavali UN da potpomaže veliku Srbiju. Snage UN-a prisiljene su se ponašati poput limenih vojnika - ne smiju upotrijebiti svoje oružje. August 1992. Londonska konferencija premijer John Major odredio lorda Owena sastavljačem plana za pravedan mir. Lord Owen kaže da zemlje bivše jugoslavije moraju živjeti u Evropi u skladu sa EZ koja je utemeljena na demokratskim načelima, te ne će prihvatiti etničko čišćenje, rasizam i osvajanje teritorija silom. No Owen je prihvatio osvajanje teritorija silom, etničko čišćenje i sve ostalo. On i Cyrus Vance sastavili su plan prema kojemu bi Muslimani, Hrvati i Srbi živjeli zajedno. Pripadnici sviju triju naroda živjeli su gotovo posvuda, te se takav plan nije mogao ostvariti. Oko 50 % stanovnika BIH živi u mješovitom braku ili obitelji. Owen je uvidio da je za prihvaćanje srpskih zahtjeva ključna stvar oslabiti bošnjački otpor. Vance – Owenov plan ponudio je velik dio BIH Hrvatima. Nadali su se da će Tuđman pristati misleći da će nadoknaditi svoje gubitke uzimajući dio Bosne. Savez između Muslimana i Hrvata koji je zadržavao srpsku agresiju, raspao se. Muslimani i Hrvati našli su se u zatvorenim prostorima za koje su jedni i drugi tvrdili da su njihovi. Okrenuli su se jedni protiv drugih u pravom građanskom ratu, koji je, hvala Bogu, bio kratkotrajan. Najžešće borbe bile su u prelijepom Mostaru. Ni kršenjem embarga Muslimani i Hrvati nisu mogli dostići Srbe, premda su jedni i drugi oteli nešto teškog naoružanja. 8.11.1993. snimci rušenja Starog mosta. Most izgrađen 1563., srušen je u hrvatskom granatiranju na užas mnogih Hrvata. Dok su se Hrvati u Bosni borili protiv Muslimana, Hrvati u Hrvatskoj pružali su im sigurnost i utočište. Dolazili su i dolazili ne samo Muslimani, nego svi koji su se smatrali Bošnjacima. Teško naoružani srpski secesionisti s lakoćom su osvojili dvije trećine BIH. Masakr na tržnici i red za kruh u Sarajevu šokirali su svijet!! Nikad naši čelnici (Englezi) nisu bili vrjedniji prijezira nego kad su se pretvarali da ne znaju jesu li možda Muslimani odgovorni za taj masakr...i opet su se ljudi pitali zašto rat ne može biti zaustavljen...Naši čelnici, nemajući vlastite politike, mogli su na javnu poviku

odgovoriti samo šutnjom. Prijetnja zračnim napadima, ako Srbi ne povuku naoružanje s brda oko Sarajeva, upalila je. Svaki put su to učinili kad bi im netko zaprijetio, a onda bi već drugi tjedan se reklo kako se nije baš tako mislilo. Srbi su se naravno – smijali! I opet je reakcija Owena i britanske Vlade – bila pasivnost. «Nismo sigurni tko je ispalio granatu, možda su Muslimani granatirali sami sebe.» Srbi nisu spremni ući u vojni sukob sa zapadom. Paddy Ashdown: «Ne možemo imati sigurnost u ovoj zemlji, osim u okviru međunarodnog poretka koji smo spremni braniti.!» Owen-Stoltenberg IX.1993. opet su planeri. Podijelili su BIH u tri etničke skupine. Srbima su dodijeljene dvije trećine osvojenog teritorija. Kada se Owenu kaže da je taj plan užasno nepravedan on to ne poriče, kaže da međunarodna zajednica nije spremna suprotstaviti se Srbima. Kada su i postojali izgledi za djelotvornu vojnu intervenciju svaki se put Owen usprotivio. Zatim se pojavio «konačni» plan. Podupiru ga Britanija, Francuska, Rusija, Njemačka i SAD. Pod tim pritiskom BIH je prisiljena prihvatiti poraz, a Srbiji je dopušteno zadržati polovicu zemlje. Prosinac 1994. time manje od 30 % stanovnika dobiva polovicu zemlje, a više od 70 % drugu polovicu. Karadžić dobiva važna područja u kojima su Muslimani imali golemu većinu u prošlosti. Kao posljedica toga, najmanje milijun izbjeglica nikad se ne će moći vratiti u svoje domove. Plan kontaktne skupine u stvari je fijasko. To nije nikakav put do mira u Bosni. Ako ga prihvatimo, podupiremo i ozakonjujemo etničko čišćenje, nepravdu, zarobljeničke logore i masovna silovanja. To je ono što plan kontaktne skupine znači u stvarnosti. Zatim svjedočanstvo žene o silovanju, o žrtvama, o trudnicama koje su Srbi ubijali, o djevojčici...grozna svjedočanstva. Svjedočanstvo malog dječčića o pogibiji roditelja – potresne slike djece – invalida rata. Komentator kaže: «Naši su čelnici pogazili sve relevantne sporazume koje su potpisali u naše ime. Zatvorili su svoj um i otvrdnuli srca. Toleriraju, gotovo odobravaju fašistički režim nedaleko od naših vrata. Strašni

zločini vrše se i u ovom trenutku u ime #etničkog čišćenja» a mi kako možemo živjeti sa sramotom, znajući da smo zatvorili oči.»

KRAJ EMISIJE

KRAJ KAZETE